

KÜLTÜR VE SANAT ALANINA YÖNELİK KAMUSAL DESTEKTE TEMEL POLİTİKA ÖNERİLERİ

Bu politika metni İstanbul Kültür Sanat Vakfı'nın kültür politikaları çalışmaları kapsamında hazırlanmıştır. Metnin doğrudan ve dolaylı kullanımı durumunda kaynak gösterilmesi rica olunur.

Kâr amacı gütmeyen kültür ve sanat kurumları yıllardır kısıtlı öz kaynakları ile kaliteli, eğitsel işlevi olan etkinlikler gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Ancak artan maliyetler söz konusu etkinliklerin herkese ulaşmasını engellemekte, dolayısıyla bireyler tarafından yeteri kadar etkinlik üretilip tüketilememektedir.

İnsan odaklı gelişmenin itici gücünün kültür ve eğitim olduğu gerçeğinden hareketle, kültür politikaları da uzun vadeli sürdürülebilir kalkınma stratejisinin bir parçası olarak kurgulanmalıdır. Kamu, kültürel zenginliği ekonomik değere dönüştürme konusunda kültür-sanat alanına düzenli şekilde destek sağlamalıdır.

Kültürel etkinliklerin ekonomiyi canlandırıcı, vergi gelirlerini ve istihdamı artırıcı etkisi İKSV'nin yürüttüğü *İKSV Ekonomik Etki Araştırması* ile ortaya konulmuştur. Ancak kültürel etkinliklerin ekonomik değerinden çok sosyal faydaları önemsenmelidir. Kültür politikaları oluşturulurken etkinliklerin kanıtlanabilir ekonomik etkisi ile birlikte sosyal faydası da gözden geçirilmeli, etkinliklerin erişilebilir kılınması ve merkez dışı bölgelerde de sunulmasına imkân yaratmak için kamusal teşvik mekanizmalarının geliştirilmesi sağlanmalıdır.

Türkiye'de kültürel faaliyetlerin gelişiminin sağlanması ve ekonomik getiri sağlayacak yönünün açığa çıkarılması için kamusal desteğe ihtiyaç duyulan temel politikalar şunlardır:

- ❖ Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın genel bütçe içindeki payı en az %1'e yükseltilmelidir. Gelişmekte olan ülkelerde devletin kültür harcamalarının milli gelire oranı %0,3 ile 0,5'i arasında iken Türkiye'de bu oran sadece %0,1'dir.
- ❖ Kültür-sanat alanına yönelik kamusal teşvikler, doğrudan mali destek ya da etkinlik izleyici sayıları üzerinden hesaplanan bir mekanizma ile düzenlenebilir.
- ❖ Vergiden muaf vakıflar, katma değer vergisi tahakkuk ettirmeseler bile kültürel faaliyetleri için yaptıkları satın almalarda katma değer vergisi ödemekte ve söz konusu vergi tutarını indirme olanağı olmadığı için, bu tutar maliyetleri %18 oranında artırmaktadır. Bu durumda önerilen ya vakıfların, ödedikleri KDV tutarını diğer vergi ve yasal ödemelerinden mahsup edebilmelerinin ve kalan tutarı geri alabilmelerinin sağlanması ya da kültür sanat tedariklerinde vergi oranının %1 gibi sembolik bir orana indirilmesidir.

Kültür-sanatla ilgili yatırımlarda KDV ödenmemesi gibi bir çözüm de yaratılabilir. Esnek bir uygulama için, ilgili bakanlıklar arasında imzalanacak bir protokol ile bu konuda yapılacak mevzuat düzenlemeleri üzerinde çalışılmalıdır. Gençlik ve Spor Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun çerçevesinde yapılan sponsorluk harcamalarının vergisel açıdan gider yazılması benimsenmiştir. Bu tür gider indirimlerinin, kültür, sanat, eğitim amaçlı sponsorluk harcamalarını kapsayacak şekilde genişletilmesi yerinde olur.

- ❖ Kültürel harcamalar için en önemli parasal kaynaklardan biri de Milli Piyango gelirleridir. Milli Piyango gelirlerinin bir bölümü kültür ve sanat etkinliklerinin desteklenmesi için tahsis edilebilir. Avrupa'da çoğu ülkede milli piyango gelirleri kültürel yatırımlara tahsis edilmiştir. Örneğin İngiltere Milli Piyango Dairesi gelirlerinin %28'ini spor, eğitim, kültür, çevre ve sağlık projelerine tahsis etmektedir. Almanya'da ise bu oran %20'dir. Türkiye'de ise Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü 2011 yılında gelirlerinin %44'ünü (390 milyar TL) Maliye Bakanlığı'na aktarmıştır. Maliye Bakanlığı aktarılan bu fonu Savunma Sanayi Destekleme

Fonu, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Fonu ve Olimpiyat Düzenleme Fonu'na aktarmıştır. Kültür harcamalarına aktarılan bir fon görülmemektedir.

(Kaynak: İKSV Ekonomik Etki Araştırması Raporu)